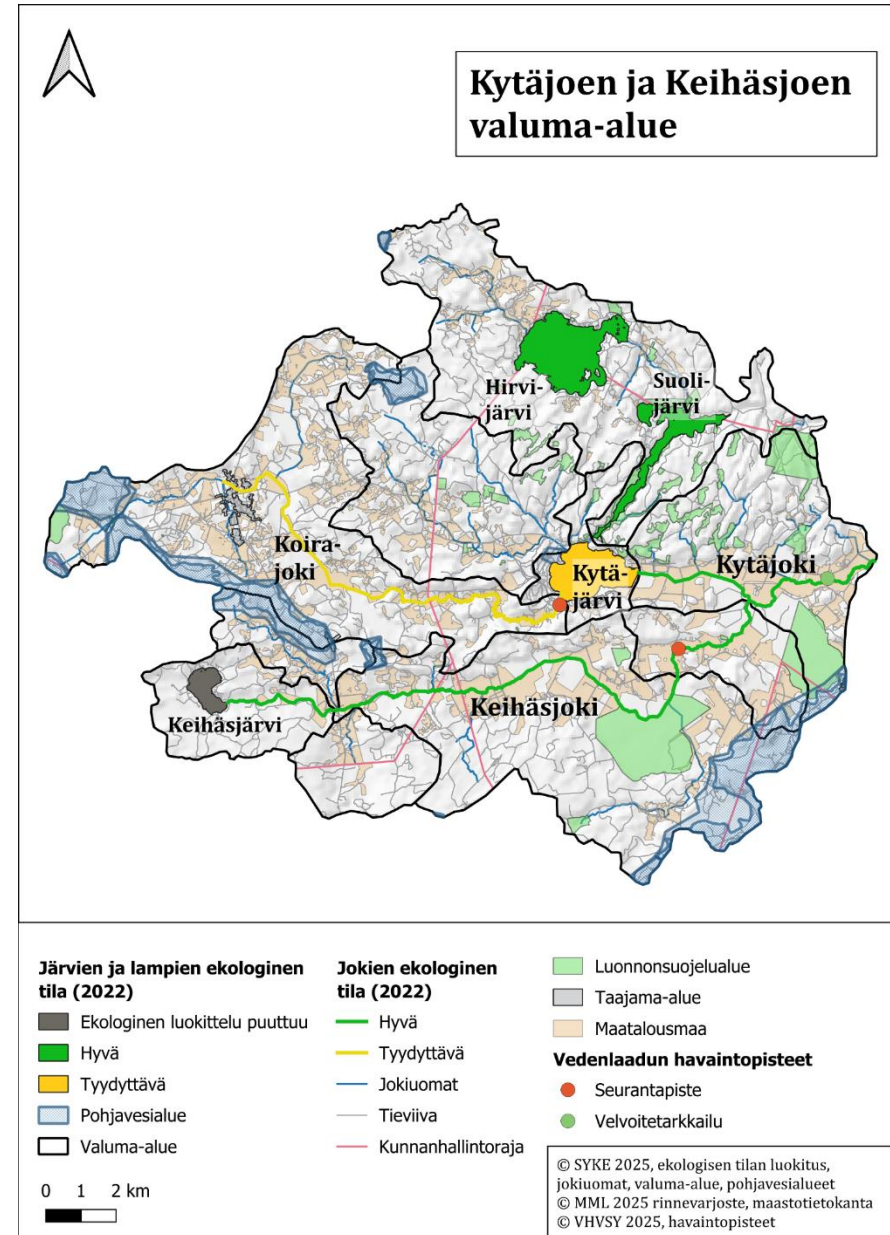

Kytäjoki laskee vesistön järvisimmältä osavaluma-alueelta

Kytäjäjärvestä alkavan Kytäjoen ja siihen laskevan Keihäsjoen valuma-alueet ovat kooltaan yhteensä 256 km² eli alue on lähes samankokoinen kuin Vantaanjoen yläjuoksun ja Paalijoen valuma-alueet (299 km²). Kytäjäjärven valuma-alueen järvisyys (6,6 %) on melko suuri Hirvijärven, Suolijärven, Kytäjäjärven ja lukuisten lampien sijaitessa alueella. Kytäjä-Usmien alueen pienten järvien vedet virtaavat Kytäjokeen. Kytäjoesta Vantaanjokeen purkautuva vesi käytännössä kaksinkertaistaa pääuoman virtaaman ja samalla vaikuttaa merkittävästi myös vedenlaatuun.

Koirajoki (54 km²) on Kytäjäjärveen laskeva vesimuodostuma, jonka ekologinen tila on tyydyttävä. Joessa on kalan kulkua estäviä nousuesteitä ja sen vedenlaatu on tyydyttävä kokonaisfosforin pitoisuuskeskiarvon (2018–2024: 62 µg/l) ylittäessä hieman tavoitetason (60 µg/l). Jokiveden kokonaistyyppipitoisuus (2018–2024: 1 900 µg/l) on myös korkea. Koirajoen lisäksi Kytäjäjärveen laskevat Mustajoki ja Hirvi- ja Suolijärven alueiden vedet jokeen tuova nk. Välilammin purkuoja. Nämä eivät ole erillisiä vesimuodostumia, joiden tila olisi arvioitu. Vuonna 2024 Mustajoen seurantatulokset osoittavan veden ravinnepitoisuuksien (fosfori: 64 µg/l, typpi 1500 µg/l) olevan Koirajoen tasoa. Välilammin oja toi Suolijärvestä selvästi jokia puhtaampaa vettä (fosfori: 17 µg/l, typpi: 590 µg/l).

Kytäjäjärven ekologinen tila ja vedenlaatu ovat tyydyttäviä. Viimeisimmät vedenlaatutulokset järvestä ovat vuodelta 2022, jolloin päällysveden kokonaisfosforipitoisuus vaihteli 28–39 µg/l ja kokonaistyyppi 640–1600 µg/l (Syke, Avoin tieto 16.1.2025). Kytäjoessa, ennen Vantaanjokea, kokonaisfosforipitoisuuden vuosikeskiarvo (48 µg/l) vuonna 2024 oli edellisten vuosien hyvää tasoa, mutta tyyppipitoisuus (1400 µg/l) oli Kytäjäjärveä korkeampi. Yksi syy siihen Keihäsjoen tuoma vesi.

Kuva 1. Keihäsjoki on rehevä.

Pienestä Keihäsjärvestä alkavan Keihäsjoen valuma-alue (91,5 km²) on hyvin tasainen ja tulvaherkkä. Keihäsjoki virtaa parinkymmenen kilometrin

matkan, lähinnä peltojen ja ojitettujen metsien reunustamana. Joki sivuaa myös Kurkisuon suojeltua eteläosaa ja laskee Kytäjokeen Tihkusuon ja Petkelsuon turvekankaiden välissä. Keihäsjoen vedenlaatu on hyvä; vuonna 2024 kokonaisfosforin ka. 57 µg/l ja kokonaistypen ka. 1600 µg/l, mutta rehevässä joessa vesi on voimakkaan humusväritteistä.

Tulvaherkkiä alueita

Kytäjoen ja Keihäsjoen varret ovat tunnistettuja jokitulvakohteita. Jo vuonna 1927 tehtiin Kytä- ja Keihäsjoen ensimmäinen perkaussuunnitelma, jonka perusteella vuosina 1929–1932 joet perattiin. Perkauksen tarkoituksena oli, että kesä- ja syystulvat eivät ainakaan normaalivuosina nousisi viljelyksille ja saavutettaisiin riittävä kasvukauden aikainen kuivuus. Perkauksen jälkeen peltojen viljelyä tehostettiin, jonka seurauksena vesiväylien kunto rappeutui ja maat painuivat niin paljon, että perkauksen tuomat hyödyt menetettiin. Puhdistusperkaus toteutettiin osalla Keihäsjokea ja Kytäjoen alajuoksulla vuosina 1964–65, jolloin Kytä- ja Keihäsjoesta poistettiin yhteensä n. 64 700 m³ savea ja turvetta. Kumpaakin jokea samalla suoristettiin ja varsinkin Kytäjoki on nykyään hyvinkin suoraviivainen joki. Sekä Keihäs- että Kytäjoki tulvivat yhä lähes vuosittain ja tulvat vaikeuttavat viljelyä, sekä lisäävät viljelyn riskejä. Tämän lisäksi tulvat huuhtelevat pelloilta ravinteita jokiin. Elokuussa 2004 tulvavedet nousivat pelloille lähes viikoksi, ja vesien alle jäänyt vilja mätäni ja kulutti happivarat vesien muuttuessa hapettomiksi laajoilla alueilla. Kalakuolemiltakaan ei välttytty.

Keihäs- ja Kytäjoen ravinnepitoisuudet ovat Vantaanjoen vesistöalueen matalimpia ja pitoisuusvaihtelu melko vähäistä. Kytäjoen kautta Vantaanjokeen laskee humusvettä, jossa kokonaisfosforipitoisuus on noin 40 % ja typpipitoisuus 65 % pienempi kuin Vantaanjoessa ja bakteeripitoisuudet matalia. Kytäjoen yhtyminen Vantaanjokeen kaksinkertaistaa Vantaanjoen virtaaman, jolloin Kytäjoen parempilaatuisen

veden vaikutuksesta jätevesien laimeneminen Vantaanjoessa on merkittävää ja veden laatu paranee huomattavasti.

Kytäjoessa happipitoisuus on usein alentunut mm. valuma-alueen suovesien ja ilmeisesti Kytjärvestä purkautuvien heikkohappisten vesien vaikutuksesta. Kesällä 2024 alin havaittu pitoisuus, 5,3 mg/l, oli välttävää tasoa. Alimmillaankaan happipitoisuus ei ole yleensä laskenut alle 5 mg/l, joka on eliöstön kannalta kriittinen raja.

Muihin Vantaanjoen osavaluma-alueeseen verrattuna, Keihäsjoen-Kytäjoen alueella on vähiten rakennettuja alueita sekä vähiten maatalousalueita. Metsää Kytäjoen-Keihäsjoen alueella on paljon, noin 75 % maa-alasta. Molempien jokien vesi on hygieeniseltä laadultaan useimmiten uimakäyttöön sopivaa ja jokien ekologinen ja kemiallinen tila on hyvä.

Arvokasta suoluontoa

Keihäsjoen eteläpuolella sijaitseva Kurkisuo välttyi joutumasta turvetuotantoon, kun silloinen Altia (nyk. Neova group) lunasti suon ja haki sen suojeluun (2011). Osa alueista hankittiin valtiolle ja alueelle perustettiin suojelualue 2021. Seuraavana vuonna suolla alkoi aikaisemmin ojitettujen alueiden ennallistaminen. Kurkisuo suoalue on laaja keidassuokokonaisuus.

Kytäjoen alajuoksun eteläreunalla sijaitseva Petkelsuo on hieno suoalue ja kuuluu Natura 2000-suojeluun sekä valtakunnalliseen soidensuojeluohjelmaan. Suo on tyypillinen eteläsuomalainen, varsin suuri ja melko luonnontilainen konsentrisen kermikeidassuo. Suon etelä laidalla on kaksi hienoa lähdetä.

Kuva 2. Kytäjoen alku Kytjärven padon alapuolelta.

Säännöstely varavesilähde

Hirvijärven, Suolijärven ja Kytjärven vedenkorkeutta on säännöstelty vuoden 1955 lupaan pohjautuen. Säännöstelyn tavoitteena oli turvata veden riittävyys eri aikoina pääkaupunkiseudulle, kun Vantaanjoki toimi alueen raakavesilähteenä.

Nykyinen säännöstelyvelvoite on HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut kuntayhtymällä. Viimeisin säännöstelyluvan tarkistus on vuodelta 2017 (AVI Etelä-Suomi päätös nro 232/2017/2, Dnro ESAVI/4291/2015, 3.11.2017) ja sitä alettiin toteuttaa vuonna 2019. Aikaisempaan verrattuna järven pinnankorkeuden kevätalennuksen teko perustuu lumen vesiarvotietoon, joka on ollut tärkeä muutos viime vuosien vaihtelevien

lumikertymien aikana ja tilanteessa, kun Vantaanjoki on enää osa vedenhankinnan varajärjestelmää ja järviolueilla virkistyskäyttö on tärkeää.

Valuma-alueen järvet

Kytäjoen alkulähteet ovat Vantaanjoen vesistöalueen puhtaimmissa järvissä (Hirvijärvi ja Suolijärvi) sekä useissa pienissä järvissä ja lammissa. Pääosa näistä sijoittuu Riihimäen, Hyvinkään ja Lopen alueille. Kytäjä-Usmiin alueelta Kytäjokeen laskee vesiä kymmenestä pienestä järvestä, joista suurin on Usmijärvi. Monien lampien rannat on suojeltu luonnonsuojelulailta. Kunnat seuraavat järviluonnon tilaa alueillaan ja tietoa niistä löytyy kuntien kotisivuilta.

Viimeisin seurantaraportti Hirvi- ja Suolijärveltä on vuodelta 2024. Linkki raporttiin: <https://www.riihimaki.fi/uploads/2025/01/b9e470c6-raportti-26-riihimaen-jarvien-ja-lampien-vedenlaatu-2024.pdf>

Kytäjärven vedenlaatuun, sedimentin tilaan ja kalastoon voi tutustua raporteissa:

<https://www.hyvinkaa.fi/globalassets/asuminen-ja-ymparisto/ymparistonsuojelu-ja--valvonta/liitteet/kytajarven-tila-ja-kuormitus.pdf>

https://www.hyvinkaa.fi/globalassets/asuminen-ja-ymparisto/julkaisuja-ja-raportteja/liitteet/kytajarven_sisaisen_fosforikuormituksen_selvittaminen.pdf

https://www.hyvinkaa.fi/globalassets/asuminen-ja-ymparisto/julkaisuja-ja-raportteja/liitteet/kytajarvi_nordic_verkkokoekalastus_2019.pdf

Kytäjä-Usmiin alueen pienet järvet ja lammet:

<https://www.hyvinkaa.fi/globalassets/asuminen-ja-ymparisto/ymparistonsuojelu-ja--valvonta/liitteet/raportti-20-2019-hyvinkaan-pintavesien-seuranta-2019.pdf>

Kuva 3. Hirvijärven rannalla.

Vantaanjoen ja Helsingin seudun
vesiensuojeluyhdistys ry